

*Výbor pro zahraniční věci
Výbor pro ústavní záležitosti*

2023/2114(INI)

27.10.2023

NÁVRH ZPRÁVY

o prohloubení integrace EU s ohledem na budoucí rozšíření
(2023/2114(INI))

Výbor pro zahraniční věci
Výbor pro ústavní záležitosti

(Postup společných schůzí výborů – článek 58 jednacího řádu)

Zpravodaj: Petras Auštrevičius, Pedro Silva Pereira

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o prohloubení integrace EU s ohledem na budoucí rozšíření (2023/2114(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na Smlouvu o Evropské unii (SEU),
 - s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie (SFEU),
 - s ohledem na své usnesení ze dne 16. února 2017 o zlepšení fungování Evropské unie využitím potenciálu Lisabonské smlouvy¹,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 9. června 2022 o výzvě ke svolání konventu k revizi Smluv²,
 - s ohledem na závěry zasedání Evropské rady, která se uskutečnila ve dnech 23. a 24. června 2022 a 29. a 30. června 2023,
 - s ohledem na své doporučení ze dne 23. listopadu 2022 Radě, Komisi a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku týkající se nové strategie EU v oblasti rozšíření³,
 - s ohledem na své doporučení ze dne 19. června 2020 Radě, Komisi a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku k západnímu Balkánu v návaznosti na summit konaný v roce 2020⁴,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 11. července 2023 o provádění překlenovacích ustanovení ve Smlouvách EU⁵,
 - s ohledem na článek 59 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci a Výboru pro ústavní záležitosti (A9-0000/2023),
- A. vzhledem k tomu, že osm z deseti zemí, které v současné době usilují o připojení k EU, má status kandidátské země, přičemž některé z nich mají tento status již řadu let; vzhledem k tomu, že tyto kandidátské země se nacházejí v různých fázích procesu přistoupení a přístupových jednání; vzhledem k tomu, že země západního Balkánu již po desetiletí vyjadřují své odhodlání vstoupit do EU; vzhledem k tomu, že status kandidátské země byl nedávno udělen také Ukrajině a Moldavské republice;
- B. vzhledem k tomu, že útočná válka Ruska proti Ukrajině dala rozšíření Evropské unie

¹ Úř. věst. C 252, 18.7.2018, s. 215.

² Úř. věst. C 493, 27.12.2022, s. 130.

³ Úř. věst. C 167, 11.5.2023, s. 105.

⁴ Úř. věst. C 362, 8.9.2021, s. 129.

⁵ Přijaté texty, P9_TA(2023)0269.

nový geostrategický význam; vzhledem k tomu, že rozšíření představuje strategickou geopolitickou investici do budoucnosti, která může být při splnění patřičných podmínek vzájemně přínosná pro stávající i budoucí členské státy;

- C. vzhledem k tomu, že přistoupení k EU musí být vždy výsledkem postupu založeného na zásluhách, v rámci něhož je každý žadatel posuzován podle svých vlastních zásluh při plnění kodaňských kritérií, zejména kritérií týkajících se zajištění plného dodržování lidských práv, demokracie a právního státu; vzhledem k tomu, že je třeba usilovat o co nejrychlejší dosažení pozitivních výsledků a zároveň se vyvarovat urychlování postupu nebo stanovení kontraproduktivních pevných lhůt;
- D. vzhledem k tomu, že souběžné procesy rozšiřování a prohlubování Unie musí být vzájemně provázané;
- E. vzhledem k tomu, že kandidátské země musí rovněž ukázat, že respektují základní hodnoty EU, a zajistit tedy soulad svých politik se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou;
- F. vzhledem k tomu, že EU by měla výrazně posílit svou podmíněnou technickou a finanční podporu zacílenou na zásadní reformy, řešení dvoustranných sporů a regionální hospodářskou integraci v přistupujících zemích;
- G. vzhledem k tomu, že úloha Evropského parlamentu v celém procesu rozšíření by měla být posílena;
- H. vzhledem k tomu, že v současném institucionálním rámci EU již čelí značným výzvám v oblasti řešení krizí a strategického rozhodování; vzhledem k tomu, že je zřejmé, že orgány a rozhodovací mechanismy EU nebyly navrženy pro Unii, která by mohla sestávat až z 37 členských států; vzhledem k tomu, že před dalším rozšířením je třeba provést významné reformy, aby bylo zaručeno, že EU bude schopna přijmout nové členy a podpořit jejich úspěšnou integraci; vzhledem k tomu, že to znamená významné změny v institucionálním rámci EU, včetně rozhodovacích postupů, a možné zavedení diferencovaných řešení integrace; vzhledem k tomu, že za tímto účelem by EU měla plně využít flexibility, kterou jí poskytuje Lisabonská smlouva, a zvážit možnost změny Smluv, a to i prostřednictvím úprav zavedených přístupovými smlouvami;
- I. vzhledem k tomu, že důvěryhodnost Unie a její schopnost jednat včas a efektivně závisí na účinném rozhodování, a to tím spíše v rozšířené EU s třiceti nebo více členskými státy; vzhledem k tomu, že účinné rozhodování vedoucí k včasným a koordinovaným opatřením na vnitřní i vnější úrovni má zásadní význam pro ochranu zájmů EU a jejího globálního geopolitického vedení; vzhledem k tomu, že reforma řídicích struktur EU se zjednodušenými rozhodovacími postupy musí být projednána a přijata souběžně s probíhajícími přístupovými jednáními;
- J. vzhledem k tomu, že souběžně s příštím rozšířením musí být posílen i mechanismus zajišťující dodržování základních zásad a hodnot EU a *acquis communautaire*;
- K. vzhledem k tomu, že rozšíření je rovněž velkou výzvou pro finanční udržitelnost EU, zejména pokud jde o politiku soudržnosti a zemědělství; vzhledem k tomu, že stávající i příští víceletý finanční rámec by měl být výrazně posílen, aby umožnil rozšíření EU;

vzhledem k tomu, že tento finanční základ musí být připraven před rozšířením;

- L. vzhledem k tomu, že rekonstrukce a poválečná obnova Ukrajiny je další výzvou, již je třeba řešit v širším kontextu mezinárodního úsilí;

Ke strategickému rozměru rozšíření

1. vítá zájem a politickou vůli mnoha zemí přistoupit k EU a oceňuje skutečné úsilí kandidátských zemí o splnění požadavků na členství;
2. je přesvědčen, že rozšíření má pro EU mimořádný strategický význam, a to tím spíše, že Rusko vede agresivní válku proti Ukrajině; zdůrazňuje, že posílená politika rozšíření se stala nejsilnějším geopolitickým nástrojem, který má EU k dispozici; poukazuje na to, že rozšíření je strategickou investicí do míru, bezpečnosti a prosperity, jakož i hnací silou demokracie a evropských hodnot na našem kontinentu;

K postupům přistoupení a úloze Evropského parlamentu

3. uznává historickou výzvu, již EU čelí a kterou je splnění jejich závazků vůči zemím západního Balkánu, Ukrajině a Moldavské republice;
4. vyzdvihuje, že přistoupení k EU musí být vždy výsledkem postupu založeného na zásluhách a že každý žadatel musí být posuzován podle svých vlastních zásluh při plnění kodaňských kritérií a při zajišťování plného dodržování lidských práv, demokracie a právního státu; zdůrazňuje, že ačkoli je třeba usilovat o co nejrychlejší dosažení pozitivních výsledků, v souvislosti se členstvím by neměly být stanovovány žádné zrychlené nebo pevné lhůty; podtrhuje, že v oblasti základních hodnot nelze činit ústupky; poukazuje na to, že soulad se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou je rovněž způsobem, jak prokázat plné dodržování základních zásad EU, a důležitým ukazatelem udržitelného budoucího členství;
5. vyzývá k zavedení důsledného mechanismu monitorování reforem a pokroku dosaženého kandidátskými zeměmi; naléhavě vyzývá zejména k vytvoření zvláštního a účinného mechanismu monitorování ochrany základních hodnot a finančních zájmů Unie v rámci postupů přistoupení; v tomto ohledu opakuje své výzvy, aby se kandidátské země zapojily do mechanismu právního státu EU a v rámci něj každoročně podávaly zprávy, čímž se automaticky aktivují předvstupní mechanismy pro spolupráci a ověřování;
6. domnívá se, že je třeba posílit parlamentní dohled nad politikou rozšíření EU; trvá na tom, aby byla posílena úloha Parlamentu v celém procesu přistoupení, aby mohl mimo jiné plně kontrolovat pokrok dosažený kandidátskými zeměmi ve všech oblastech politiky; zdůrazňuje, že je třeba podporovat pravidelný dialog a spolupráci mezi Evropským parlamentem a vnitrostátními parlamenty kandidátských zemí;
7. domnívá se, že výzva, již představuje větší Unie, vyžaduje posílenou politiku rozšiřování, která zavede jasnou postupnou cestu k členství v EU, včetně postupného zapojení do společných politik; podotýká, že tato cesta by měla být doprovázena zvýšenou technickou a podmíněnou finanční pomocí se zvláštním zaměřením na provádění a prosazování právních předpisů v rámci kapitol jednání 23, 24, 30 a 31;

vyzývá Komisi, aby předložila podrobné návrhy týkající se metodiky postupného přistoupení; vyzdvihuje, že postupné zapojování kandidátských zemí do vybraných oblastí politiky není v žádném případě alternativou k plnohodnotnému členství;

K evropským institucionálním a finančním reformám

8. zdůrazňuje, že evropské institucionální a finanční reformy na podporu řádné správy věcí veřejných, funkčnosti a udržitelnosti jsou nezbytné k zajištění schopnosti EU přijímat nové členy a k prosazování jejich úspěšné integrace;
9. poukazuje na to, že evropské institucionální reformy musí zahrnovat zjednodušené rozhodovací postupy, odklon od jednomyslnosti a její nahrazení ustanoveními o hlasování kvalifikovanou většinou v oblastech, jako jsou ochrana demokracie, lidských práv a právního státu, sankce a příslušná rozhodnutí v oblasti zahraniční politiky;
10. vyzývá k tomu, aby byl před dalším rozšířením posílen mechanismus ochrany právního státu a základních zásad a hodnot EU a monitorovací kapacita, která má zajišťovat soulad s předpisy;
11. domnívá se, že součástí řešení pro účinnou a prohloubenou rozšířenou EU je diferencovaná integrace; zdůrazňuje však, že respektování hodnot Unie, jak jsou stanoveny v článku 2 SEU, by nemělo být předmětem žádných odchylek ani ustanovení o výjimkách; má také za to, že v EU musí být vždy zajištěna široká shoda na tématech, která zahrnují oblasti, jako je celní unie, jednotný trh a jeho čtyři svobody, základní sociální *acquis* a zemědělská politika, politika hospodářské soutěže a obchodní politika; poznamenává, že nad rámec této shody by mělo být členskými státy, které chtějí posunout evropskou integraci kupředu, umožněno, aby tak učinily; zdůrazňuje, že v rámci takového systému diferencované integrace by se všechny členské státy podílely na rozhodování o otázkách v oblasti, na níž se shodnou, ovšem na rozhodování o oblastech prohloubené integrace by se podílely pouze členské státy, které jsou ochotny se na nich podílet; konstatuje, že diferencovaná integrace znamená také diferencovaná finanční opatření;
12. vyzývá, aby byla před důkladnější reformou v souvislosti s případnou revizí Smluv plně využita flexibilita umožněná Lisabonskou smlouvou; připomíná, že mnoho řešení týkajících se flexibility, např. překlenovací ustanovení, posílená spolupráce, stálá strukturovaná spolupráce (PESCO) a mechanismy neúčasti, je použitelných již v současném právním rámci EU, jak jasně ukazují zkušenosti ze schengenského prostoru a eurozóny; upozorňuje, že v rámci postupů přistoupení lze vyjednat řešení postupného zapojování, dočasné výjimky a přechodná období; zdůrazňuje, že využití těchto mechanismů flexibility by nemělo bránit konstruktivním diskusím o revizi Smluv, jak navrhuje Parlament;
13. poznamenává, že institucionální reformy realizované před rozšířením se musí zabývat také důsledky rozšíření na složení Parlamentu; připomíná, že Evropský parlament je již nyní jedním z největších parlamentů na světě, a zdůrazňuje, že v si každém případě musí zachovat svoji schopnost fungovat; upozorňuje však, že nelze vyloučit přiměřené zvýšení počtu členů Parlamentu, aby byla zajištěna dostatečná demokratická reprezentativnost; trvá na novém systému přidělování mandátů založeném na pevně

daném matematickém vzorci;

14. poukazuje na skutečnost, že s ohledem na rozšíření by mělo být přezkoumáno i fungování Rady, zejména systém rotujících předsednictví Rady Evropské unie; podotýká, že by měl být rovněž přehodnocen výpočet prahových hodnot pro hlasování kvalifikovanou většinou;
15. konstatuje, že složení Komise musí zohlednit rozšíření, a v tomto ohledu připomíná flexibilitu stanovenou v Lisabonské smlouvě;
16. zdůrazňuje, že rozšíření představuje pro EU zásadní finanční výzvu, zejména pokud jde o politiku soudržnosti a zemědělství; podotýká, že této výzvě se nelze postavit bez většího rozpočtu EU a dostatečných vlastních zdrojů; poznamenává, že se tím ještě umocňují rostoucí nároky na financování EU v oblastech finanční stability, zdraví, energetiky, dekarbonizace, digitalizace, výzkumu a obrany a bezpečnosti; podtrhuje, že takové finanční reformy musí být projednány souběžně s probíhajícími přístupovými jednáními a přijaty před rozšířením; prosazuje svůj postoj, že současný i budoucí víceletý finanční rámec by měl být výrazně posílen, aby umožnil rozšíření EU, a že tento finanční základ musí být vytvořen ještě před rozšířením;
17. podotýká, že rekonstrukce a poválečná obnova Ukrajiny je další finanční výzvou, již je třeba řešit v širším kontextu mezinárodního úsilí;
18. vítá práci Komise zaměřenou na politiku před rozšířením a na přezkum financování a vyzývá, aby byly důkladně posouzeny dopady rozšíření;
 -
 - ◦
19. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládám a parlamentům členských států a vládám a parlamentům přistupujících zemí.